

ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพ:ทางปัญญาของญาติผู้ดูแลคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย* Factors Affecting the Spiritual Well-being among Family Caregivers of Persons with Physical Disability*

เสาวภา เล็กวงษ์, พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)¹ วรรณรัตน์ ลาวัจ, Ph.D. (Health Sciences)²
Saowapa Lekwong, M.N.S. (Community Nurse Practitioner)¹ Wannarat Lawang, Ph.D. (Health Sciences)²
สมสมัย รัตนกรัทกุล, ส.ด. (การพยาบาลสาธารณสุข)³
Somsamai Rattanagreethakul, Dr.P.H. (Public Health Nursing)³

Received: January 24, 2019 Revised: March 26, 2019 Accepted: March 27, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบหาคความสัมพันธ์เชิงทำนาย เพื่อศึกษาสุขภาพทางปัญญา และปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพทางปัญญาของผู้ดูแลคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลคนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 180 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบสภาพสมองเบื้องต้น ฉบับภาษาไทย แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐาน แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา มีค่าความเชื่อมั่น .88 แบบสัมภาษณ์การดูแล มีค่าความเชื่อมั่น .82 แบบสัมภาษณ์สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับคนพิการ มีค่าความเชื่อมั่น .94 แบบสัมภาษณ์การสนับสนุนทางสังคม มีค่าความเชื่อมั่น .83 และแบบสัมภาษณ์สุขภาพทางปัญญา มีค่าความเชื่อมั่น .91 เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม 2560 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลมีคะแนนเฉลี่ยสุขภาพทางปัญญารายด้านและโดยรวมในระดับมาก การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา การรับรู้การดูแล สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับคนพิการ และการสนับสนุนทางสังคม

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* Master's Thesis of Nursing Science Program in Community Nurse Practitioner, Faculty of Nursing, Burapha University

¹ มหำบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Master, Program in Community Nurse Practitioner, Faculty of Nursing, Burapha University

¹ ผู้เขียนหลัก (Corresponding author) E-mail: saowapa1@pnc.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

² Assistant Professor, Faculty of Nursing, Burapha University: Major Advisor

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

³ Assistant Professor, Faculty of Nursing, Burapha University: Co-advisor

สามารถร่วมกันทำนายสุขภาวะทางปัญญาได้ร้อยละ 25.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{adj. } R^2 = .258, p < .05$) โดยสัมพันธ์ภาพระหว่างญาติผู้ดูแลกับคนพิการสามารถทำนายสุขภาวะทางปัญญาได้มากที่สุด ($\text{Beta} = .292, p < .001$) รองลงมา คือ การรับรู้การดูแล (Beta = $-.175, p < .05$)

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า บุคลากรทางสุขภาพควรมีการประเมินสุขภาวะทางปัญญาของญาติผู้ดูแล คนพิการ และอาจารย์พยาบาลควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเยี่ยมบ้านและการดูแล สุขภาวะทางปัญญาของญาติผู้ดูแลคนพิการ

คำสำคัญ: สุขภาวะทางปัญญา ญาติผู้ดูแล คนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย

Abstract

This predictive correlational research aimed to determine the spiritual well-being and factors affecting the spiritual well-being among family caregivers of persons with physical disability. The samples consisted of 180 family caregivers of persons with physical disability in Chanthaburi Province. The research instruments were composed of the Mini-mental State Examination: Thai version, an interview form of general information, an interview form of religious activities with the reliability of .88, an interview form of perceived caregiving burden with the reliability of .82, an interview form of caregiver and care-recipient relationship with the reliability of .94, an interview form of social support with the reliability of .83, and an interview form of spiritual well-being with the reliability of .91. Data were collected from June to August, 2017. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression.

The research results revealed that family caregivers had the mean scores of spiritual well-being by overall and each dimension at a high level. Religious activities, perceived caregiving burden, caregiver and care-recipient relationship, and social support were statistically significant accounted for 25.80% of the variance for spiritual well-being ($\text{adj. } R^2 = .258, p < .05$). The most significant predicting factor was caregiver and care-recipient relationship ($\text{Beta} = .292, p < .001$) followed by perceived caregiving burden ($\text{Beta} = -.175, p < .05$).

This research suggests that health care providers should assess spiritual well-being of family caregivers of persons with disability. Additionally, nursing instructors should appropriately apply the research results for lesson regarding home visiting and family caregiver's spiritual well-being care.

Keywords: Spiritual well-being, Family caregiver, Person with physical disability